

10. festival slovenskega filma

Odslej poravnani računi?

Včeraj se je s slavnostno podelitvijo nagrad najboljšim filmom končal jubilejni 10. festival slovenskega filma

V soboto je številno občinstvo skoraj zapolnilo dvorano in z bučnim aplavzom pozdravilo film Branka Djurića Traktor, ljubezen & rock 'n' roll, katerega projekcija je bila zaradi neporavnanih računov in producerskih obveznosti ogrožena do zadnjega dne. Poleg dogajanja na platnu filmskega festivala ponavadi popestri bogat spremljevalni program. Letošnji FSF sta ta del zapolnili le dve okrogli mizi, toda ti dve skrbno pripravljene. V zadnjih dneh festivala je tekla beseda o avtorskih pravicah v filmski industriji.

Po obrazih, ki so zapuščali dvorano, in po nekaj aplavzih kar med projekcijo filma, sodeč, Đuro svojih oboževalcev ni razočaral. Traktor, ljubezen & rock 'n' roll je film prirjejen po romanu Vankoštanc Ferija Lainščka, ki je s svojo filmično literaturo navdihnil kar tri celovečerce, predstavljene na tokratnem festivalu (poleg omenjenega še Petelinji zajtrk in Mokuš). Zgodba je postavljena v šestdeseta

leta prejšnjega stoletja, v odročno prekmursko vasico. Brezo (Branko Djurić), ki še vedno živi s svojo materjo, bolj kot kmečka opravila zanima rokenrol. Ko s svojo električno kitaro osvoji pesem, prepriča lokalne ciganske glasbenike, da med njihovim odmorom, nastopi na veselici. Z glasbo očara vaško lepoticco Silvijo (Tanja Ribič), jo zaprosi za roko, vendar z žensko v

njegovo življenje pridejo tudi težave.

Poleg pogovora o filmski vzgoji v osnovnih in srednjih šolah, je FSF letos zaznamovalo tudi razpravljanje o avtorskih pravicah v filmu. Na okrogli mizi v organizaciji Media deska je sodnica Maja Jurić vodila pogovor z Nerino T. Kocjančič s filmskega sklada, Sašom Fajonom iz zavoda IPF, producentko Ido Weiss, režiserjem

Milanom Ljubičem in Tedom Shapirom z Motion Picture Association (MPA), filmskega združenja iz Bruslja.

Avtorske pravice

Po uvodnem preletu širokega polja avtorskega prava v filmu je beseda nanesla na slovensko stanje na področju zakonodaje ter zaščite pravic. Zbrani so se strinjali, da je največji kršitelj avtorskih in sorodnih pravic, kamor spada tudi moralna pravica avtorja, televizija. Inerti filmov, ki si jih televizijske postaje vsepovprek sposojajo, ni le kršenje pravice igralca na posnetku, temveč vseh, ki so sodelovali pri ustvarjanju tega filma - režiserja, producenta, snemalca, scenografa, tonskega mojstra, je spomnila Nerina Kocjančič. »Televizija se obnaša tako, kot da bi ona imela v rokah vse pravice za slovensko filmsko produkcijo.« Ugovor iz distributerskih vrst, da je lahko uporaba nekega inserta na televiziji, brezplačna reklama za določen film, vzdržli le pri novejših filmih, ne pa pri filmskih klasikah.

Ida Weiss pa je na drugi strani opozorila na nesmisel prenosa avtorskih pravic na filmski sklad. »To je delegitimacija vloge producenta. Brez pravic, producent ne more tržiti filma.« Ključno vprašanje, ki se ob tem odpira, je zastavil Sašo Fajon: »Ali država subvencionira ali producira filme? Sklad se obnaša kot investicijski sklad in ne kot javni.« Odgovor je v napačno aplicirani zakonodaji je povedala Maja Jurić. »Filmski sklad bi moral zagotavljati neprofitno subvencioniranje, vendar je prišlo pri postavljanju zakonov do nekašnje zamenjave funkcij javnega in investicijskega sklada, tako je do-

ločeno, da sklad lahko sredstva tudi izposoja.«

V avtorskem pravu se najbolj žgoče debate odvijajo ravno okoli moralnih pravic in tudi denarnega nadomestila, ki bi ga moral lastnik pravic dobiti ob vsakem javnem prikazovanju svojega dela. Če v glasbi kolikor toliko za te stvari poskrbi SAZAS, pa lastniki pravic pri filmu nimajo svoje krovne kolektivne organizacije, ki bi zanje pobirala tantieme. Servisno vlogo je v tem primeru prevzemal SAZAS. Za svoje pravice in nadomestila pa so večinoma morali poskrbeti producenti sami. Problem se je pojavil tam, kjer je obvezno kolektivno uveljavljanje pravic, kot na primer pri kabelski retransmisiji in zasebni reprodukciji. Vendar kaže, da se je po obdobju nečistih računov, tudi na tem področju začelo nekaj premikati. Sašo Fajon nam je povedal, da je junija ustanovljen Zavod za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov AV del Slovenije (AIPA) že v postopku registracije. Med člani je Sekcija filmskih distributerjev Slovenije, Združenje videogramske industrije Slovenije, Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev (DSFU), Gospodarsko interesno združenje slovenskih filmskih producentov (GIZ) in Slovenske glasbene založbe. Predsednik sveta AIPA Janko Čretnik (Fivia) in nekaj ostalih predstavnikov nove AIPA se je na festivalu sestalo s podpredsednikom filmskega združenja MPA v Bruslju Tedom Shapirom, ki jim je ponudil pravno pomoč na tem področju in jim svetoval, s katerimi mednarodnimi kolektivnimi organizacijami naj se povežejo.

TINA LEŠNIČAR

Foto arhiv Azamedia

ZMAGOVALEC 10. FESTIVALA SLOVENSKEGA FILMA – Dokumentarec *Otroci s Petrička* režiserja Mirana Zupaniča